

צופת

אמת

הגבוה הינו החסכון הטוב ביותר!
גילברט השתוקק להתגרות באדם היושב ממולו ומעשן כיגאר ריחני. הוא רצה לפנות אליו ולשאל:
"מה גרם לך שחידך כה טובים וכה נוחים? מובטחני כי לא היית נואה כה מלא נחת, אילו היית כמוני — אילו דאגת לעתידך, אילו היית קשור אל אשה חמוצת-פנים ובלתי מושכת."

"חלוק עשוי משי ונעלי בית מעור אדום! דברים אלה אינם אלא מקסם שווא; אבל הם מחממים את הגוף יותר מכל הסודרים הנסגרים בערביה-החורף הארוכים."
דומה כי הור הרגיש במבט הבוחן הנעוץ בו, הוא פקח את עיניו ושאל:

"האם הרכבת לא האיתה את המלכה?"
"חושבני שכן, אנו מתקרבים אל תחנה."
"אתה יורד?"

"לא, עלי להמשיך עוד כברת-דרך."

"החושב אתה שאספיק לקנות עתון בקיוסק?"

"העתונים נמכרים רק באולם-התחנה. לא תספיק לחזור."
"אתה סבור כך?"
"אני בטוח בכך."

"חבל! הייתי יכול לקנות גם סיגריות. אסור לי לעשן סיגרים; הם עלולים להזיק ללבי."

"האם עלי לרחם עליו?" חשב גילברט בלעג מר, "מעניין לדעת מה יחשוב ברנש זה על הסיגריות הגרועות שאני מעשן בבוקר, על קיבה ריקה, החולה המסכן בעל הלב המפוסק!"

שנאתו הפתיעה אותו, הוא חשב שהוא איבד את כל הרגשות — אפילו את הקנאה. אבל ברנש זה הרגיש אותו בבטחונו העצמי בהליכתו החופשיות.

"מה! אתה יוצא?" להפתעתו של גילברט אחז הור בידית-הדלת ופתח אותה.

"כן, אספיק לקנות עתון ולחזור."

הרכבת נעצרה בחריקה. הור ירד בקפיצה אל הרציף, חצה את המסילה ועבר על פני מבקרי-הכרטיסים.

"הוא שגה", חשב גילברט; "הוא לא יחזור בזמן."
הוא כמעט וקרא לו לחזור. אבל זעמו בלם את פיו. מה? עליו לשרת ברנש זה ככלב נאמן? רק זה חסר לו!

הקטר צפר והעלה אדים, הרכבת זוה ממקומה. גילברט ניצב ליד הדלת הפתוחה, אולם חברו למסע לא נראה לעין, הבתים נעו, נשארו מאחור... הרכבת הגבירה את מהירותה, דהרה בשדה הפתוח.

גילברט סגר את הדלת וסקר את התא. המעיל היה מוטל על הכסא, ליד המזוודה האדומה. הוא מישש את המעיל, חיטט בכיסים. הם הכילו כסיות-עור דקיקות וממחטה נקיה, קמטתה במקצת.

גילברט לבש את המעיל וסקר את עצמו בחלון האטום למחצה. אחר שלח מבט במעילו הוא המוטל על גבי המדף. היה זה מבט-פרידה.

מה עליו לספר למתילדה? לא, הוא לא יספר לה דבר. לאחר הכל, לכל אדם ישר יש זכות להחליף את עורו, לפחות פעם בחייו. הרי העולם לא נוצר על ידי אנשים ישרים; שאילולא כן, לא היה כל הבדל בין אותו ברנש לבין גילברט.

תנועה פתאומית של הרכבת הטילה אותו על המושב. הוא נתפל במזוודה האדומה — במזוודה שלו. כן, המזוודה שייכת לו. היא שייכת לסוג האנשים, עליהם השתוקק גילברט להשתחיי מאז ומתמיד.

גילברט אחז בידית המזוודה ויצא אל הרציף. הוא חצה את המסילה בצעדים מלאים בטחון, אבל הוא לא הצטרף אל שאר הנוסעים, שמיהרו לעבר מחסום-התחנה. הוא הכיר את כולם, ולא רצה להכנס אצלם בשיתה. דאגותיהם לא היו דאגותיו. לא היו לו עוד דאגות. היו לו רק תכניות נועזות. כאשר הוא ניגש בחיך אל וויקטור הקוק, שניצב ליד המחסום, שמע מאחוריו קול:

"האם זאת המזוודה שלך?"

"כמובן שכן." השיב גילברט ביוהרה.

"מצויין! בוא אחי!"

מנהל-התחנה יצא ממשדרו.

"מה אירע?" שאל.

"אני מהבולשת. אני עוקב אחרי ברנש זה משעות הבוקר. הוא כמעט וחמק מיד, כאשר קפץ על הרכבת באמצע-הדרך."

איש הבולשת פלט צחוק קצר, ואמר לגילברט:

"בפעם הבאה אל תלבש מעיל סקוטי. וקנה לך מזוודה שחורה: המזוודות האדומות בולטות לעין."

"אבל הדבר לא יתכן", גימגם מנהל התחנה, "אני מכיר אותו."

"הבה ונכנס למשרדך", אמר הבולש, "אני רוצה להודיע למשרטה שתפסתי אותו. הוא רצח אמש זקנה מטורפת למחצה. שמה היה מאדאם קלמנס."

הוא שכ והצטחק.

"פשיט לא היה לו מזל. הזקנה הצליחה להתקשר עם המשרטה בטרם נפחה את נשמתה. הרוצח מיהר להמלט, ומכונתו התהפכה לתוך תעלה. הוא היה נאלץ להסתתר ביציע בקרבת המסילה, ולעלות על הרכבת."

"אבל הדבר לא יתכן", חזר ואמר מנהל-התחנה, "אני מכיר אותו."

"גם אני מכיר אותו", אמר הבולש, "יש לי תיאור שלו, ידאיתי אותו קופץ ועולה על הרכבת. היה לי מזל שתפסתי אותו, ואם אינך מאמין לי, הרי לך המזוודה."

"המזוודה?" לחש גילברט.

עלה, כאשר הוצאה המזוודה מידו, אבד לו כל בטחונו העצמי. הוא לא ידע מדוע לקח אותה. הוא אפילו שכח מה יש בתוכה.

הבלש פתח את המזוודה והרים את המכסה. הוא, מנהל התחנה וגילברט גחנו קדימה, לראות את תוכנה.

המזוודה האדומה הייתה כמעט ריקה: היא הכילה רק אלת גומי, אגרופן וממחטה דקיקה, בה ניגב הרוצח את ידיו המגורלות בדם.

כאשר היה המשאומתן מגיע לסיומו, היתה היא מציעה לגילברט כוס יין מריר ומעוות את פניה בראותה אותו לוגם היין בחפזו.

"עוד קצת?" היתה שואלת, וגילברט היה מסרב באדיבות, בדעתו שהזקנה לא תסלח לו לעולם, אם הוא יוסיף לשותות מיינה.

סביבה עלובה. אנשים עלובים.

"המכיר אתה את האזור?" שאל גילברט את הור.

"זו הפעם הראשונה שאני נמצא כאן", אמר האיש, "נסעתי במכונית. היא התקלקלה, ואני נאלצתי להשאירה בדרך ולסלף לעובדיה-המוסר שיבואו לקחתה."

"זה קורה כאשר נוסעים מהר מדי", העיר גילברט בחיך ערמומי.

"אני אוהב לנסוע לאט. יש לי מכונית טובה, ובדרך כלל היא מחזיקה מעמד, אבל הפעם..."

על פני האיש חלפה הבעה מוזרה, אבל גילברט לא שם לב לכך והוסיף לשאול: "השלחת, לפחות, מברק הביתה?"

"כן, תודה לאל. אשתי איננה בבית. אבל המשרתים יודיעו לה."

גילברט. הסוכן הנוסע. שאף להשתחרר מחייו האפורים. להחליף את עורו. להירמות לור ה' מסופח והמעודן שנוסע אתו בתא-הרכבת. מכו' קשו ניתן לו. אולם ח' לומו שהתגשם הפך למציאות אכזרית.

המשרתים! שוב אותה קלילות עילאית! אשתו תקבל הודעה! גילברט היה משוכנע שאשתו של הור לא תחכה לו בפתח הבית ולא תחרף אותו על איחורו. הוא היה משוכנע שארוחת-הערב של הור לא תמתין לו בין שתי צלחות מחוממות.

"הצרה היא שיהיה עלי לבלות את הלילה ברכבת", הוכיף הור, "למזלי אני לוקח אתי תמיד מזוודה ובה חלוק, פיג'אמה וכלי-הרצחה."

הוא רמז לעבר המזוודה האדומה.

"רואה אתה, אני כל כך טיפוש."

גילברט התבונן במזוודה. כיצד יכולה היא להכיל את כל החפצים האלה. הרי רק הפיג'אמה שלו יכולה למלא אותה לגמרי, ובאשר לחלוק, הרי לא היה לו חלוק מעולם: אשתו הכריזה ששמה ישנה תספיק לו בהחלט.

גילברט תאר לעצמו את אשר יעשה האיש בעוד שעות מספר, באחד מבתי המלון. ואילו הוא עצמו יהלך בנעלי בית מרופטות ויעשן סיגריה גרועה.

אשתו, מתילדה, תדבר על עצמה, או על אמה. לאחר ביקורי חמותו היתה משתררת תמיד מתיחות בבית.

"פשוט אי אפשר למנוע זאת", אמרה לו מתילדה באחד הימים, "אמא אינה יכולה להתרגל למחשבה שאני עובדת כמו משרתת."

גילברט לא האמין שחמותו מתחה אי פעם ביקורת על אורח חייה. היא היתה אשה טובת-לב, שהתקיימה על רכוש הצנוע. מתילדה ניצלה אותה רק כדי להזכיר לבעלה את ההבטחות, אשר התקיימו לעולם.

הוא הירבה לבנות מגדלים פורחים באוויר. למשל, הוא קנה בית בתשלומים. לבסוף, כאשר יהיה הבית שייך לו, יהיה ערכו קטן מערך המגורר עליו הוא בנוי. קרוב לוודאי שיהיה אפילו צורך לשלם הון-תועפות לבנאים אשר ישפצו אותו.

מה אומרים בני-האדם אשר אינם צריכים לחסוך? "המחיר

כאשר נפתחה דלת-התא, נרעד גילברט מהפתעה, כי הרכבת כבר החלה לנוע, ואף הגבירה את מהירותה. קרוב לוודאי שהאיש הניצב על מדגת-הקרונ הפר את כל החוקים, רץ אחרי הרכבת והדביק את הקרן האחרון בקצה-הרציף. למזלו הצליח האיש לאחוז בידית-הדלת. אילמלא אחז בידית... הברנש אמר-הלב ניסה להכנס לתוך הקרון. הרוח החזקה כרכה את מעילו הכבד מסביב לגופו, הפריעה לו לנוע. גילברט בא לעזרתו והושיט לו יד.

"אסור לעשות מעשים כאלה לעתים קרובות", אמר בצחוק קל.

האיש נשם לרוחה והתיר את צעיף-המשי מעל צווארו.

"כונתך לומר שזה היה מעשה שטות", אמר בנימת טוב-לב.

הוא הניח את מזודתו האדומה על המושב, הסיר את מעילו ותלה אותו על הח המיועד לכך.

גילברט התקנא בהתנהגותו החופשית של האיש. מעילו שלו היה מקופל בזהירות ומונח על מדף-המטען. גם מעילו היה סקוטי. למבט ראשון היו שני המעילים דומים. אבל מבט שני היה מראה כי ההבדל בין שני המעילים גדול ממש כמו ההבדל בין בלעיים.

גילברט העתה את פניו.

היה ברור שהור אינו רגיל לנסוע במחלקה השלישית. הוא נאלץ לעשות זאת מאונס. כן היה ברור שמשעו של הור בקרבתו זה העובר בין פרבריה-העיר ורובעיה-העוני, לא היה אלא מקרי.

גילברט סקר את האיש במרירות.

היה זה ברנש רחב-כתפיים. לחייו ומצחו היו חתרים-צהב' הבים, העידו על כך שהוא בילה שנים רבות באיזורים-סרור פיים. ידיו היו ארוכות ומטופחות. על ידיו לא היתה טבעת נשואין, אבל אחת מאצבעותיו הייתה מקושטת בטבעת-חיתום. גילברט פנה וסקר את ידיו שלו. היו אלו ידיים פשוטות, בעלות צפורניים קצוצות, שטוחות ואכולות גיקסין. פרקי האצבעות היו מכוסים שיער אדמדם-קטיפתי. אי אפשר היה שלא להבחין בהבדל.

"מדוע אנו כה שונים זה מזה?" געש גילברט בקרבו.

"מדוע? מדוע? זוהי השאלה!"

מדוע עליו לעבור מחנות אל חנות ולהציג מוצרים שונים לפני סוחרים? מדוע אינם רוצים לקנות? מדוע עליו לנסוע מדי ערב ברכבת הקטנה והבלתי נוחה, לעבור על פני ארבע חנותות ולדרת במרחק רב מביתו?

בקצין, בחורף, בכל עונות השנה היה גילברט יורד אל הרציף, מברך לשלום את הכרטיסן הזקן, וויקטור, והולך הביתה לאורך שורה של בניינים חדגוניים ודומים זה לזה. ביתו שלו היה מכונה, משום מה, בשם "איקסיה".

מדוע אין לביתך מספר, כמו לכל הבתים ההגונים? שאל אותו מעבירו ברשמו את תכתובתו, "אינני אוהב שהעובדים שלי חושבים את עצמם לאנשים בלתי-רגילים."

גילברט ניסה לשווא להסביר לו כי לא הוא בחר בשם. כל הבתים בסביבה כונו בשמות פרחים. "איקסיה" פירושו איריס.

"בסדר, בסדר, אל תלמד אותי חקלאות. ובכן, מר איקס..."

למעבידים יש לפעמים הברקות גאוניות. מאותו יום ואילך כונה גילברט בשם "מר איקס". הפקידים הנמוכים לא כינוהו כך מתוך רוע לב. הם פשוט חשבו שזה משעשע.

גילברט נאחז. נראה כי נגזר עליו שלא להקרא בשם פשוט ומובן לכל. אמו כינתה אותו בשם "גיגיי". אשתו מכנה אותו, בשם "ברתי", ובתו קוראת לו "אבא-לה". רק בנו הצעיר ניסה לקרוא לו "גיל... גילברט...".

"הוא מתכוון לומר את שמי", אמר גילברט בשמחה. אבל אשתו מיהרה להזכיר לו כי אין זה מקובל.

"איה רעיון! אכן, זה יראה יפה, אם התינוק יקרא לך גילברט!"

הוא לא היה מסוגל להמחיש לעצמו את זהותו, אפילו בשעה שהיה מעיין בתעודותיו הצבאיות, בהן נרשם שמו במלואו.

מחשבותיו של גילברט חזרו ונסבו על חברו למסע. לאן מיעדות פניו? מה לו לאדם זה ברובע זה של העיר? התחנה בה עלה לרכבת היתה אחת התחנות הקטנות ביותר בסביבה. הרכבת היתה שוהה שם דקה אחת בלבד. היעירות והשדות השתרעו כמעט עד לרציף. קרוב אחד ויחידיו הולך מן התחנה לעבר הכנסיה, אשר צריחת השתקף במימי בריכת-דגים מרופשת. כן השתקפו במימי-הבריכה החזילה של הנוסע-אירון, ביתו של הרופא ותנוותה של מאדאם קלמנס — חנות עשירה ברכילות, מוצרי קוסמטיקה וייגנות.

פעם בשנה, בחג השבועות, היה גילברט מבקר אצל מאדאם קלמנס ומציע לה את סחורתו. היא לא היתה קונה הרבה, אבל היא היתה משלמת במזומנים. מאדאם קלמנס היתה ידועה בקמצנותה, ושכניה טענו כי בביתה טמון אוצר בלום.